

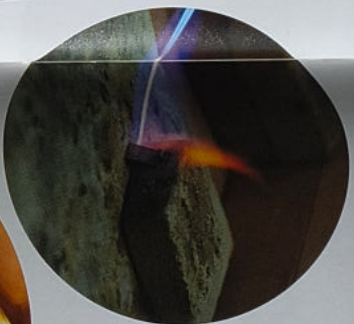

Het originele artefact gevonden door SOLVA
© Victor Clauwe

**WA
IS
DA?**

Het eindresultaat van de
reconstructie © Tor Lauwers

De verschillende stadia
van het productieproces
productieproces © Tor Lauwers

Op elk potje past een deksel

Maar wat met een middeleeuws doosje?

Een puzzel waarvan het laatste stukje niet past, zo kan je de vondst van vijf kleine metalen fragmenten in Aalst best omschrijven. De onduidelijke functie en onherkenbare onderdelen vormden een gedroomde kans voor een edelsmid om het object te proberen reproduceren.

■ HANNE SCHOKKENEN

SOLVA groef het artefact op in Aalst, in een afvalkuil op het Werfplein. Aan de hand van aardewerk uit dezelfde kuil is het vermoedelijk te dateren tussen 1350 en 1400.

Vier van de vijf onderdelen leken perfect op elkaar aan te sluiten, maar de plaatsing van het vijfde onderdeel was niet duidelijk. Om dat te onderzoeken, kwam experimentele archeologie van pas. Door het namaken van het artefact in metaal is het mogelijk de bouw en de werking te reconstrueren en de relatie tussen de

verschillende onderdelen te onderzoeken.

Op het eerste zicht doet het artefact denken aan een medallion of een medaillonstuiting. In deze hypothese was de functie van het vijfde onderdeel echter niet te bepalen. Als snel ontstond de alternatieve denkprijs dat het om een deksel van een klein doosje kon gaan, al volgden er ook dan enkele anomalieën uit die niet meteen te plaatsen zijn. Er heersde vooral veel onduidelijkheid over het scharnier en de functie van het uitstekende lipje op één van de onderdelen.

The missing link

De werking van het scharnier bleek cruciaal om het artefact te begrijpen. Bij het zoeken van vergelijkingsmateriaal werden veel doosjes gevonden, maar geen enkel dat vergelijkbaar is met dit artefact. Wel was meteen duidelijk dat het scharnier niet in zijn geheel is meegegoten. Na enig zoekwerk bleken er veel voorbeelden voorhanden van middeleeuwse scharnieren die bestaan uit twee aparte platen die langs de zijkanen rondom gepluoid zijn.

Hoogstwaarschijnlijk is dat ook het soort scharnier dat hier gebruikt werd. Al verklaart dat nog niet hoe het scharnier juist aan het doosje bevestigd zit. De hulp van nog enkele andere edelsmeden maakte een en ander duidelijk. Het dekseltype bestaat uit twee licht concave cirkels die op elkaar gepaast worden en waartussen één deel van het scharnier zit. Een rivet houdt deze drie onderdelen samen.

Het scharnier heeft vanzelfsprekend een bepaalde dikte die moet opgevangen worden, anders sluiten de twee concave

cirkels niet op elkaar aan. Dat is de functie van de twee rechthoekige draden. De andere kant van het scharnier is vervolgens op exact dezelfde manier; met een rivet, op het doosje zelf bevestigd. De reconstructie ondersteunt deze theorie.

Ook de functie van het uitstekende lipje is nu gekend. Het helpt om het dekseltype open te klikken. De ontwerkers plaatsten het onderste deel van het scharnier op zulk een manier onder het lipje, dat zowel wanneer het doosje open als toe is, het verborgen blijft voor de toeschouwer.

Keuken of kerk?

Het reconstrueren van het artefact bracht duidelijkheid over de vorm. De functie is nog niet volledig duidelijk, maar waar schijnlijk was het een doosje met een nikelallegase en toch belangrijke functie, gezien het ingewikkelde productieproces. De gravering op het deksel lijkt een religieuze symboliek uit te dragen. Het gaat dus wellicht om een christelijk object. De meest aannemelijke conclusie is dat het artefact een pyxis is, een klein doosje om hosties in te bewaren. Mysterie onstuitert!